

Arvon rehtori, provosti ja tiedeministeri, rakas Aalto-yhteisö,

Aalto-yliopisto täyttää tulevana lukuvuonna kymmenen vuotta. Kymmeneen vuoteen on mahtunut paljon korkeakoulurakenteen uudistamista, innovaatioita ja uusia avauksia. Kiinaan vuosikymmenen alussa lähtenyt Aalto on tracks on synnyttänyt pitkäjänteistä Kiina-yhteistyötä, ylioppilaskunnalta ostettu Dipoli on muuttunut yliopiston päämajaksi ja tapahtuma-areenaksi ja pääkaupunkiseudun kampukset ovat keskittyneet Otaniemeen.

Ei tämä matka pelkästään helppo ole ollut. Aallon alkutaival oli monellakin tapaa jännitteinen. Voisi perustellusti sanoa, että vanhat korkeakoulut eivät vuonna 2010 vielä yhdistyneet muuten kuin brändi-ilmeeltään. Tämä piti paikkansa sekä hallinnon tasolla että opiskelijoiden keskuudessa, kun entisten korkeakoulujen ylioppilaskunnat kävivät Aallon ensimmäisinä vuosina omaisuuskiistaa, josta ihan ymmärrettävästi harvemmin on juhlapuheissa puhuttu.

Näin jälkikäteen asiaa on enää turha spekuloida. Olennaista on se, että siitä on päästy yli. Aallon henki on levinnyt juhlapuheista ihmisten sydämiin.

Aalto on monella tapaa uniikki yliopisto. Uniikiksi sen tekee jo alavalikoima: tekniikan, kauppatieteen ja taiteen yhdistäminen yhden yliopiston sisään oli rohkea ratkaisu kymmenen vuotta sitten. Ratkaisu on tuottanut sittemmin hedelmää, kuten esimerkiksi elävän startup-yhteisön, poikkitieteellisiä tutkimushankkeita ja kaksi Aalto-taustaista kansanedustajaa.

Kotimaisessa kentässä Aallon vahvuus on ehdottomasti ketteryys. Meillä toimintaa ei rajoita turha institutionaalinen painolasti. Jos jotain, Aalto kannustaa omaehtoiseen toimintaan, rajojen rikkomiseen ja sääntöjen uudelleen kirjoittamiseen. Tämä näkökulma on ollut vahvasti läsnä Aallon edeltävällä strategiakaudella ja kiteytyy käsitteeseen game changer, mutta ei toivottavasti tule katoamaan tulevistakaan strategioista.

Ketteryyttä on myös se, että parhaat ideat otetaan käyttöön riippumatta siitä, kuka ne ääneen lausuu. Aallon käynnissä olevan strategiatyön vahvuutena on ollut ehdottomasti se, että Aalto-yhteisö, opiskelijat mukaan luettuna, on ollut vahvasti työssä mukana. Kiitosta voi antaa esimerkiksi siitä, miten yhteisön sisältä noussut huoli opiskelijoiden kuormituksesta ja yhteisön hyvinvoinnista on otettu huomioon strategian painopisteissä.

Osallisuus tukee osaltaan myös yhteisön jaksamista – jaksaminen ei riipu pelkästään ulkoisesta kuormituksesta, vaan myös sisäisestä motivaatiosta. Sisäinen motivaatio ei puolestaan synny käskemällä, vaan olemalla merkityksellinen osa yhteisöä.

Olen itse kokenut merkityksellisimmät hetkeni, kun olen päässyt auttamaan jotakuta muuta. Apu on voinut liittyä differentiaaliyhtälöiden ratkomiseen tai vaikkapa kengännauhahudjetilla toteutetun speksin yrityssuhteisiin. Ne ovat tilanteita, jotka valavat uskoa siihen, että olen arvokas osa yhteisöä. Että minuun luotetaan juuri sellaisena kuin olen, kaikkine vikoinenikin. En toisaalta itse seisoi tässä, jos minua ei olisi monia kertoja autettu.

Tärkeintä, mitä Aalto tarjoaa yhteisölleen ei ole tilat, valmis opintosuunnitelma tai näyttävät tutkintotodistukset. Tärkeintä on se, että Aalto voi toimia yhteisön jäsenille alustana ja mahdollistajana. Juuri niistä epätyypillisistä ainekokonaisuuksista, vapaaehtoistoiminnasta ja monialaisesta yhteistyöstä syntyvät ne viltimmät innovaatiot.

Aallolla on myös tärkeä tehtävä näyttää suomalaisessa yliopistokentässä esimerkkiä muille. Luottamusta opiskelijoihin ja valinnanvapautta voidaan ruokkia yliopisto- ja korkeakoulurajojen yli. Viime vuosina käynnissä olleen Opetus- ja kulttuuriministeriön visiotyö 2030:n yksi keskeisimmistä tuloksista oli se, että

tarvitsemme enemmän yliopistojen välistä yhteistyötä. Sen sijaan että jokaista ainetta koulutetaan omassa yliopistossa, voimme saavuttaa paljon enemmän keskittymällä kunkin yliopiston vahvuusalueisiin ja avaamalla opetusta muille.

Alustamaiseksi korkeakoulutukseksi kutsuttu ilmiö tarkoittaa sitä, että jokaisen yliopiston ei ole pakko olla itsenäinen ”täyden palvelun tavaratalo”. Opiskelija voisi sen sijaan opiskella joustavasti ristiin tasokkaimmat kurssit sieltä, mistä itse haluaa. Jotta edellä mainittuun visioon voidaan päästä, tarvitaan vielä paljon korkeakoulujen tietojärjestelmien rajapintojen avaamista ja toimintaan kannustavaa julkista rahoitusta.

Valtakunnallinen FITech-yhteistyö on tässä tärkeä tienraivaaja. Elinkeinoelämän tarpeisiin vastataan parhaiten joustavalla kansallisella yhteistyöllä, on akuutein koulutustarve sitten pk-seudulla, Varsinais-Suomessa tai jossain muualla. Yliopistot eivät voi olla enää yhteen aikaan ja paikkaan sidottuja monoliittejä, vaan kansallisia ja kansainvälisiä verkostoja.

Mutta tänään emme vietä lukuvuoden päätöstä, vaan uuden avausta. Miltä näyttää Aallon tulevaisuus?

Onko kaikkiin kursseihin rakennettuna sisään pelillistetty mittari opiskelijan jaksamisesta? Ovatko tekoälyopintopsykologit valmiina antamaan neuvoja ja tukea kellon ympäri? Antaako Esa Saarinen -hologrammi inspiraatiota oppijoille Otaniemestä Mikkeliin, Lappeenrannasta Rovaniemelle?

Se voi olla kaikkea tätä, mutta Aallon henkeen ei kuulu se, että antaisin valmiin vastauksen täältä puhujankorokkeelta. Se vastaus löytyy yhteisöstä. Se löytyy jokaiselta opiskelijalta, lehtorilta, professorilta ja aaltolaiselta. Se löytyy kaikilta teiltä.

Hyvää juhluvuoden alkua ja Aalto Day one -päivää!